СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 39. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 24. лютого 1945. No. 39. New York and Jersey City, Saturday, February 24, 1945 Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

НІМЦІ "МАСОВО" ЩЕ НЕ ПІДДАЮТЬСЯ, КАЖЕ АЙЗЕНГОВЕР

Тому, що роэнеслися чутки, що німці на фронті уже зломані й „масово піддаються", ген. Двайт Д. Айзенговер уважав потрібним повідомити секретаря війни Стимсона, що хоч аліянтське положення на західно-европейському фронті дуже поправилось й взято в полон досі 900,000 німців, то таки так є, що німці далі ставлять впертий опір і то на цілому фронті.

ЯК ЦЕ ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ?

Згинув знаменитий советський ґенерал — Іван Данилович Черняховський. Про його знання і відвагу розписались різні ґазети, теж і такі як Ню Йорк Таймс, що написав про це передовицю. І цілком слушно та заслужено. Та ні в звідомленнях з Москви, ні в інших, нема нічогісенько про його українство, про якусь звязь з дійсним українським життям, крім того одного, що народився в Україні, в місті Умані, в родині залізничного робітника. Так і треба це брати! Та большевицькі Українські Щоденні Вісті представляють, що це згинула така особа, якої назва стоятиме „поруч таких назв, як Хмельницький і Богун, Наливайко і Ґонта..." Залишаючи військовий бік справи, так є, що про Хмельницького чи Богуна знає український нарід дещо більше, як те що вони родились в Україні... Очевидно, булоб кожному з українців мило, колиб він знав про Черняховського щось хоч подібне до того, що знає про Хмельницького чи Богуна. Та, нажаль, так не є.

ЯК ПРАЦЮЄ ПОЛЬСЬКЕ БЮРО?

Бюро Конґресу Американських Поляків звідомляє, що за короткий час свого істнування вислало 45,521 листів до різних польських і американських орґанізацій, ґазет та осіб, до сенаторів і політиків, радіових коментаторів і т. п. — у польських справах. Теж подає про висилку книжок і журналів в англійській мові. Тепер взиває американських поляків, щоб надсилали Бюрови адреси своїх приятелів-американців, щоб можна тим людям посилати матеріяли про Польщу, зокрема брошуру про польські границі. Каже, що це є „неоцінений капітал" мати „серед американців приятелів Польщі".

До цього треба додати, що Бюро має до диспозиції на цю акцію величезні грошеві суми, складені американськими поляками.

ЗНИЩИЛИ БІБЛІОТЕКУ ІМ. ПЕТЛЮРИ.

Повідомляють з Парижа, що Ґестапо перевело в часі німецької окупації ревізію в Бібліотеці ім. Симона Петлюри, якою завідував І. Рудичів, та знищило її. В тій бібліотеці знаходились цінні матеріяли, зокрема українські ґазети, книжки та журнали, що були видавані по першій світовій війні поза межами України. Частину з цього вивезли ґестаповці до Берліна.

З ПОДОРОЖІ ВЕНЯМИНА ДО МОСКВИ.

Шікаґовське „Русское Обозрение" описує подорож митрополита Венямина з Ню Йорку до Москви на вибір всеросійського патріярха. В Сієтл, як подав митрополит, стрінули його представники советського консульства, а советська тамошня кольонія влаштувала в його честь бенкет, що був, як заявив митрополит, „настоящим пиром". Советське посольство ще запропонувало митрополитови, що дасть йому дипломатичного представника як проводатора. Та митрополит „скромно" подякував за ту честь. В подібний спосіб приймали його в Фейрбенкс, при чому заявили, що з Советської Росії вислані для нього теплі футра.

НЕ НАПРАВИТЬ ЇХ І МОГИЛА!

„Американський Русский Вестник", орган „Соединения" понаписував в числі з 15. лютого 1945 стільки дурниць про „Вікраїну" і „вікраїнец" з нагоди дискусії на тему назви Закарпаття, що не може бути і надії, щоб там могло наступити колись якесь опамятання, якийсь хоч трохи людський підхід до цеї справи. Бачимо, що не тому 50 років, але ще й тепер береться якийсь неук доказувати „науково", що має бути „Подкарпатска Русь а не Украіна" іпише так: „Украінство началось не в Малой Русі (Кіевска Русь), но в Галичині, з австро-німецкими аґентами".

Що так писали мадярські чи російські аґенти, то річ відома, а що тепер склонює когось писати такі неправди, годі певно знати.

ЗДОРОВЛЯТЬ ПАТРІЯРХА АЛЕКСІЯ

Вилксберський „Свет" шле привіт „Святішому Алексію, патріярху московському і всея Руси" та поздоровляє його як „нашого верховного духовного Батька і Благодітеля".

"УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ" В БРИТІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ

НАД ЧИМ РАДЯТЬ У СОВЕТСЬКОМУ ЛЬВОВІ?

Советські джерела подають, що 30. листопаду 1944 відбулась у Львові „нарада представників радянської інтелігенції, в якій взяло участь 1,100 учених, наукових робітників, лікарів, інжинірів і учителів". Далі подано, що „з доповіддю про завдання радянської інтелігенції в боротьбі проти українсько-німецьких націоналістів виступав секретар виконавчого комітету Комуністичної Партії (більшовиків) України Грущецький". В дискусії брали участь: академік Воэняк, учителька Соболь, професори Курильський і Свенціцький, письменники Галан і Козланюк". З нарад „вислано привіт маршалові Сталінові й голові Рада Народніх Комісарів Хрущеву".

ЕТНОҐРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ У ЛЬВОВІ.

Про такий згадують советські джерела, а подає про нього короткі відомости „магістр Ірина Ґурґула". Вона каже: „Перший етноґрафічний музей у Львові почав існувати після встановлення радянської влади в 1940 році. В розпорядимість цього музею передано етноґрафічну збірку бувших культурних і історичних музеїв при Товаристві ім. Тараса Шевченка й інших музеїв і культурних орґанізацій, а також приватні збірки". Має бути там понад 40,000 цінних річей: зразки артистичної кераміки (ганчарських виробів), різні мистецькі річи вироблені гуцулами, різнобарвні вишивки українських селян і гарно вдекоровані тарелі та підноси, вироблені карпатськими ганчарями. Музей має сталу групу наукових робітників під управою директора, академика Філарета Колесси. Відвідав музей Микита Хрущов, „премієр Радянської України".

ПРИВІТ БОГОМОЛЬЦЯ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Академік Олександер Богомолець — „голова Української Академії Наук" — проголосив згідно з советськими джерелами „Привіт Української Академії Наук Хоробрій Червоній Армії". В ньому подано загально, що зробила Академія для „воєнної індустрії країни", при чому згадано за академіка Евгена Патона, що „одержав звання Героя Соціялістичної Праці за його працю в поліпшенні будування танків".

Властива дебата над Кримською Конференцією зачнеться в британськім парляменті допієрва по звіті премієра, Винстона Чорчила, в наступному тижні, а тоді як надіються, премієр вияснить можливо й те, чому не питали населення Західної України, зокрема Галичини, як признали цю землю Росії. Цього тижня Антоні Іден, міністер заграничних справ, коли порушено справу границь Польщі, подав у відповіди на запит посла Доглеса Ллойда Сейворі, чи Британія не є зобовязана згідно з Атлянтійським Чартером питати населення краю, куди воно хоче належати, тільки таке: „Це питання не є тільки чисто російсько-польським. Воно є теж у дуже великій мірі українським питанням, а я не маю під рукою найновіших даних щодо цього питання, хоч знаю, що українці творять на цій території велику більшість".

7,000 ЛІТАКІВ БОМБАРДУЄ НІМЕЧЧИНУ.

Навіть в часі, як зачиналась інвазія Европи, не кинули Аліянти стільки літаків для нищення комунікаційних засобів Німеччини, що тепер, коли вислали в одному і тому самому часі з Британії та Італії понад 7,000 літаків, що бомбардували Німеччину з різних боків.

ПЕРЕМОГА БЛИЗЬКА, ЗАПЕВНЯЄ СТАЛІН.

Маршал Сталін проголосив, що впродовж 40-дневної советської офензиви німці втратили на східньому фронті 1,150,000 вояків і кинули до боротьби „останні сили". Кожного дня вони тратили приблизно 28,750 людей. Це, каже Сталін, є найбільша офензива, яку досі Совети повели. Супроти цього „перемога над німцями вже близька".

„З ПОЛЬЩІ НА ХЕРСОНЩИНУ"

Офіс Воєнних Інформацій подає на підставі повідомлення советської новинкарської аґенції Тасс, що в Польщі прибуло на Херсонщину 2,500 українських родин, що вже дістали засоби, щоб розпочати весняні засіви.

А про себе каже Богомолець таке: „Я був один з тих, що були нагороджені званням Героя Соціялістичної Праці за сироватку, яку я виготовив, і яка прискорює гоєння зламаних костей, замикає рани в шлункових чиряках і збільшує відпорність людського організму від зараження".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

КРІЗА ВИХОВАННЯ

Письмо „звичайної американки-українки" в „Свободі" з минулої середи може викликати в декого пригноблююче враження, що мовляв українська іміграція в Америці безнадійно розбита, що її старше покоління хоче одного, а молоде другого та що між ними не можливо найти якогось компромісу. На стільки можна узагальнювати погляди представниці другого покоління, це покоління може до такого переконання не прийде, бо вона, видно знає добре, що подібні тертя існують і між поколіннями інших ґруп. Свідомість цього факту принаймні на стільки добра, що відсуне вона від думок молодого покоління якунебудь думку про свідому вину першого покоління української іміґрації в цій справі. Такі думки одначе легко можуть повстати серед старшого покоління, яке назагал менше стикається з людьми інших іміґрантських ґруп та тут роджених американців, і через те природно менше знає про різні течії, що серед тих ґруп нуртують.

Якраз у такий мент, коли людина з молодого покоління порушує таку болючу справу, як розбіжності між поколіннями української іміґрації, не від речі було би знати, що якраз тепер серед американського громадянства панує подібне розходження. Якраз у передодні появи поданого допису в „Свободі" появився в „Ню Йорк Таймс" перегляд Орвила Прескота книжки проф. Жака Барзена „Вчитель в Америці", в якому сказано дослівно: „Це зовсім ясно, що в вихованню існує кріза... Ще ніколи люди так горячо не розглядали питань, що мається вчити молодь, як мається вчити, і в якій цілі мається вчити". Сперечаються за те, які книжки має молодь читати. За те, чи мається підготовляти молодь до практичного життя, навчаючи її звання, чи як інакше. Коротко, „ніхто нині не є вдоволений теперішнім станом виховання і кожний, здається, має дуже нахрапні погляди на цю справу".

Здавалося би, що ці суперечки не мають нічого спільного зо справами, порушеними дописом „звичайної американки - українки", або зо згаданими нею зударами між поколіннями української іміґрації в Америці. Та коли приглянутися ближче на ситуації, в котрих протилежні наставлення поколінь зо собою стираються, то побачимо, що між поколіннями української іміґрації стираються зі собою власне за ті питання, за які в старім корінним американським громадянстві стираються між собою різні ґрупи виховників. Дискутують американські ґрупи виховників за вартість читання книжок, стираються за це між собою українські покоління. Дискутують американські виховники за справи, здоровля, і ці всі справи виринають у дискусіях американських ґруп. Звичайно, цей зудар між американськими виховниками відбувається інакше, але в сутті речі це суперечка між двома наставленнями до практичних питань підготови молодих людей до життя.

Тому, коли ми читаємо, що американські виховники виявляють у дискусії нахрапні погляди, то не дивуймося собі, коли в подібних ситуаціях і ми теж дискутуємо про ці спарви зо завзяттям і без поміркування. Це вітдай і є признакою перелому, через котрий ми тепер переходимо.

ПРО ЩО ТРЕБА ДБАТИ

Канадійські „Українські Вісти", пишучи про наші проблеми, приходять до такого заключення:

„Канадійські українці свідомі того вже не від нині, що скорше чи пізніше, а проте з різних народів Канади повстане одна канадійська нація. Питання лиш у тому, щоб нинішні народи Канади входили в одну канадійську сімю як рівні члени тої сімї, а не одні з багатою культурною спадщиною, а другі як безбатченки, в лахміттю зі своєї національної культури. Це дуже важне, бо інакше народи, що задержать свої національні питоменности вцілости, будуть почуватись повними й одинокими господарями в цім краю, а інші, що затратять всю свою культурну спадщину, будуть горожанами другої кляси. Це мусять усвідомити собі однаково, як старші, так і молодші канадійські українці і як хотять, щоб наші грядучі покоління уважали себе самих за рівних горожан цього краю, і щоб за таких уважали їх нащадки інших народів, то всі ми тепер мусимо подбати, щоб наше сучасне, молоде покоління інаші грядучі покоління зберегли основні питоменности української національної культури. Тими основниками нашої національної культури є наша церква, наша мова, пісня, музика, література, знання своєї історії, малярство та інше мистецтво, наші звичаї й тим подібне. Зберегти ці скарби нашої національної культури зможемо лише при помочі таких наших виховавчих інституцій як школи, бурси, видавництва, преса, сиротинці, захоронки, народні доми і читальні та їм подібні осередки, де можна дати нашим хлопцям і дівчатам знання й виховання".

„ПЕРШИЙ РАЗ В ІСТОРІЇ".

Під таким наголовком пише канадійський „Український Голос" з 14. лютого б. р. про історичну подію, звязану з життям українців Канади, а якою є те, що в одній з леґіслятур Канади, а саме „в провінції Манітобі, в ролі співака виступав перший раз в історії один українець, а в ролі промовця, що виконував почесну ролю внескодавця на прийняття відповіди на престольну промову, виступав інший українець". Було це, як пишеться, дня 7. лютого, імя спікера це Микола В. Бачинський, а імя промовця — Іван Р. Соломон. До того часопис поміщує ще такий коментар: „В пору, коли над українським народом в Европі зависло питання, чи він має жити, чи ні, в пору, коли в уряді, що немов на наругу називається українським, перше місце займає москаль Хрущов і українець в рідним краю боїться обізватись по українськи, аби не стягнути на себе переслідувань за „контрреволюцію", в одній з леґіслятур великої Британської Імперії місце спікера, найвищого парляментарного достойника, займає українець, а другий українець виголошує промову, як представник урядової партії. Подія, яку можна було оглядати в величавій салі манітобскої леґіслятури 7. лютого, мала майже символічне значіння. Вона говорила ворогам українського народу: Даремні ваші зусилля стерти український нарід з лиця землі... Як можуть українці в Канаді, в Манітобі, здобути собі таке признання, то чому не мають мати його в своїм рідним краю? Отже даремні старання здавити українців, бо як здавити їх на якийсь час в їх рідним краю, то вони готові виринути деінде..."

КОМУНІСТИЧНЕ СВЯТКУВАННЯ ВОЛІ УКРАЇНИ.

Неначе у відповідь на те, що Комітет Українців Канади зарядив був урочисте святкування 21. січня Злуки Українських земель, канадійські комуністи проголосили, щоб у день 25. лютого „гідно відсвяткувати волю України". Як пише канадійський „Новий Шлях" то заклик писаний не в Канаді, а десь далеко... бо й зачинається тим, що український нарід виратува російський нарід, що „став на захист України в найтяжчу хвилину її історії".

Часопис пригадує, що саме російський нарід, як от в 1918 році, рушив збройно нищити волю України, а якщоб „російський нарід хотів жити по дружньому з українским народом, то він не мусів його завойовувати... Одначе російський нарід не хотів такої дружби колись і не хоче її тепер, а хотів і хоче панувати над Україною... Хотів і хоче того, чого хотіла й Німеччина. Тому в очах усіх українців Росія і Німеччина були загарбниками України, а не її визволителями".

ХАРКІВСЬКИЙ МУЗЕЙ

Советські джерела подають, що рішено відновити Музей українського мистецтва в Харкові, куди повернено вже основні речі, які вивезено з України, щоб німці їх не розграбили.